Oznaka poročila: ARRS-RI-IP-VP-2021/43

VMESNO POROČILO O REZULTATIH INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA ZA LETO 2020

A. PODATKI O INFRASTRUKTURNEM PROGRAMU

1.Osnovni podatki o infrastrukturnem programu

Šifra programa	I0-0013-0501
Naslov programa	Raziskovalna infrastruktura Slovenskega zgodovinopisja
Vodja programa[1]	16350 Andrej Pančur
Trajanje programa	01.2015 - 12.2021
Izvajalec infrastrukturnega programa	501 Inštitut za novejšo zgodovino

2.Organizacijska/e enota/e (OE) izvajanja infrastrukturnega programa[2]

Zap. št.	Šifra OE	Naziv OE	Vodja OE	
1.	0501-001	Znanstvenoraziskovalni oddelek	16350 Andrej Pančur	

B. REZULTATI DELA INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA V LETU 2020

3.Opis glavnih rezultatov in doseganja ciljev infrastrukturnega programa[3]

SLO

Cilji in dejavnosti raziskovalne infrastrukture (RI) slovenskega zgodovinopisja so usmerjeni v izdelavo tehnološko naprednih informacijsko komunikacijskih sistemov, ki bodo omogočali ustvarjanje novih raziskovalnih podatkov in na podlagi teh novih spoznanj, potrebnih za razvoj zgodovinopisja in humanistike, kar posledično pomeni krepitev nacionalne identitete in splošnega družbenega napredka tako v nacionalnem kot tudi globalnem prostoru. Glavne rezultate v letu 2020 odstirajo:

DARIAH: Evropska mreža za humanistiko in umetnosti Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities:

- Razvojna politika:
  - načrtovanje vzpostavitve dolgoročne vzdržnosti raziskovalnih infrastruktur,
  - koordiniranje interaktivne baze študijskih programov in predmetnikov v digitalni humanistiki,
  - sodelovanje v delovni skupini Ethics and Legality in the Digital Arts and Humanities,
  - sodelovanje v delovni skupini Benefits of DARIAH,
  - sodelovanje v delovni skupini Digital Methods and Practices Observatory.
- Vsebinsko-tehnološka dejavnost - prenašanje evropskih dobrih praks v nacionalni prostor in obratno.
- Aktivno sodelovanje na področju:
  - Strategij in smernic.
  - Kadrovskih in finančnih zadev.
  - Sodelovanje na generalni skupščini.

DARIAH-SI: Nacionalna digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost:

- Spletni sistemi – vzdrževanje in nadgrajevanje ter vsebinsko popolnjevanje v povezavi z razvojem in uporabo praks in orodij iz sveta digitalne humanistike:
  - DARIAH-SI.
  - SI-DIH.

- Šole in imperialne, nacionalne in transnacionalne identifikacije: Habsburška monarhija, Jugoslavija in Slovenija.

- Aktivno sodelovanje:
  - Z nacionalno raziskovalno infrastrukturo CLARIN:
    - na področju novih znanj v digitalnem raziskovalnem okolju,
    - v upravnem odboru CLARIN.SI.
  - S Slovenskim društvom za jezikovne tehnologije, Centrom za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani in raziskovalno infrastrukturo CLARIN.SI pri organizaciji in izvedbi mednarodne konference Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika / Language Technologies and Digital Humanities (24. in 25. 9. 2020).
  - V konzorciju Slovenskega superračunalniškega omrežja SLING pri vzpostavljanju nacionalne grid infrastrukture.
- Promocija digitalne humanistike: več v točki 12.

DARIAH SIstory: Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja / portal Zgodovina Slovenije – SIstory:

- Programska in tehnološka nadgradnja:
  - začetek prenove in nadgradnje orodja za transkribiranje historičnih demografskih podatkov;
  - vzpostavitev novega strežniškega sistemskega okolja.
- Vzdrževanje sistema.
- Digitalizacija in spletna objava gradiv:
  - Analogno gradivo: digitalizacija 43.000 strani gradiv v PDF formatu.
  - Video vsebine: 2 uri posnetkov oz. 3 avi.dat.
  - Elektronske publikacije, elektronske znanstvene izdaje in spletne razstave:
    - TEI kodiranje elektronskih izdaj knjižne produkcije Založbe INZ: 6 enot.
    - TEI kodiranje razstave: 1 enota.
    - Postavitev spletnih razstav: 2 enoti.
- Avtorsko-pravni vidik, standardizacija in metapodatkovna inventarizacija digitaliziranih gradiv: za vsa gradiva je bil urejen avtorsko-pravni vidik za spletno objavo, digitalizirana gradiva so bila standardizirana in metapodatkovno ovrednotena: inventariziranih je bilo 2.754 enot in ustvarjenih okrog 30.000 standardiziranih vpisov.
- Projekti - podatkovne baze:
  - Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931:
    - koordinacija dela s projektnimi partnerji,
    - delo s podatki.
  - Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej:
    - ažuriranje baze na osnovi posredovanih podatkov zainteresirane javnosti,
    - izdelava analiz in izpisov/seznamov za zainteresirano strokovno javnost,
    - izvoz baze na spletni portal SIstory (avgust 2020).
  - Vojaške žrtve 1. svetovne vojne na Slovenskem:
    - urejanje in dopolnjevanje baze žrtev ter brisanje dvojnikov,
    - komunikacija z zainteresirano javnostjo (zbiranje podatkov iz zasebnih virov).
  - Zgodovinarski indeks citiranosti - Slovenski indeks citiranosti: popolnjevanje baze s podatki iz 161 novejših publikacij s področja zgodovinopisja oz. 4.575 vpisi.
  - Razvoj slovenščine v digitalnem okolju (RSDO) na parlamentarnih razpravah:
    - Open Journal System:
      - Prispevki za novejšo zgodovino: vnos 72 serijskih publikacij in 1573 posameznih prispevkov,
      - Zgodovinski časopis: vnos 136 publikacij in 928 posameznih člankov.
    - Archivematica: odprtokodni sistem za digitalno hrambo:
      - priprava gradiva iz osebnega arhiva dr. Türka za uvoz v sistem Archivematica,
      - priprava gradiva organizaciji ŠKUC in TransAkcija za uvoz v sistem Archivematica.
  - Strokovna pomoč in izobraževanje:
    - Sodelovanje v projektih:
      - Postimperialne tranzicije in transformacije iz lokalne perspektive: slovenska mejna območja med dvojno monarhijo in nacionalnimi državami (1918–1923): priprava spletne nastavitve za vzpostavitev spletne strani za projekt,
      - Šole in imperialne, nacionalne in transnacionalne identifikacije: Habsburška monarhija,

Jugoslavija in Slovenija: postavitev testne spletne strani projekta,
- Ustvarjanje, vzdrževanje in ponovna uporaba meja: mejne komisije kot ključ za razumevanje sodobnih meja: postavitev spletne strani projekta,
- SI-IUS: označevanje TEI publikacij slovenskega pravnega izročila.
- Slovenija30let: programsko-vsebinska zasnova.

- Diseminacija:
  - Predstavitev dela članov RI študentom zgodovine Univerze v Novi Gorici.
  - Predavanje Historični popisi prebivalstva za študente 2. letnika prve stopnje na Seminarju slovenske zgodovine 19. stoletja, FF UL.
  - Izvedba študijske prakse za drugi letnik, dodiplomski študij, Univerze na Primorskem (160 ur.)
- Popularizacija:
  - Povezovanje zapisov v sistemu Cobiss in HANDLE ID na portalu SIstory.
  - Ažuriranje Facebook profils portala: v 2020 novo pridobljeni sledilcev 329, število objav 29, doseg med 157 in 811.
  - Obveščanje strokovne javnosti:
    - Novice: 69 objav in
    - Zgo-lista: 69 objav.
  - Analitično orodje Piwik za meritve prometa je na portalu SIstory izmerilo sledeči obisk:
    - 84.306 obiskov,
    - 443.924 ogledov strani,
    - 53.741 prenosov datotek.

4.Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim programom[4]

SLO

V letu 2020 je infrastrukturni program INZ nudil vsebinsko, informacijsko in strokovno-tehnično podporo izvajalcem obeh matičnih raziskovalnih programov: Idejnopolitični in kulturni pluralizem in monizem na Slovenskem v 20. stoletju (P6-0281) in Podobe gospodarske in socialne modernizacije na Slovenskem v 20. stoletju (P6-0208), hkrati pa je skrbel za diseminacijo njihovih raziskovalnih rezultatov.

DARIAH SIstory: Raziskovalna infrastruktura slovenskega zgodovinopisja / portal Zgodovina Slovenije – SIstory je raziskovalcem nudil:

- Dostop do številnih digitaliziranih in digitalnih vsebin:
  - digitalizacija 45.000 digitalnih objektov.
- Oblikovanje novih vsebinskih sklopov:
  - Slovenski trgovski vestnik (v sodelovanju z NMS),
  - Rdeči prapor (v sodelovanju z NMS),
  - Osamosvojitvena vojna za Slovenijo,
  - Retrospektive idr.
- Sodelovanje v projektih:
  - Longitudinalna baza Popisi prebivalstva Slovenije 1830–1931:
    - transkribiranje popisov prebivalstva v orodju za transkribiranje historičnih demografskih podatkov: popis prebivalstva Ljubljane 1910 (podatki za 20.157 oseb, 31 spremenljivk) in 1921 (podatki za 17.297 oseb, 19 spremenljivk);
    - korigiranje in dopolnjevanje obstoječih zapisov: popis prebivalstva Ljubljane 1890 (za 51 oseb), 1900 (za 360 oseb), 1910 (za 8543 oseb), 1921 (za 10.792 oseb) in 1931 (za 9.113 oseb).
      - priprava nove verzije administratorja za popise prebivalstva in novega portala za historično demografijo,
      - izdelava navodil za transkribiranje podatkov in za popravljanje že transkribiranih podatkov.
    - Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles, Slovenija.
    - Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej: dopolnjevanje podatkov v sodelovanju z uporabniki,
    - Vojaške žrtve 1. svetovne vojne na Slovenskem: urejanje in dopolnjevanje baze žrtev ter brisanje dvojnikov.
    - Zgodovinarski indeks citiranosti / Slovenski indeks citiranosti: baza omogoča preverljivost oz. odmevnost raziskovalnega dela programskih (in projektnih) skupin s področja zgodovinopisja / humanistike:
      - popolnjevanje baze s podatki iz 161 novejših publikacij s področja zgodovinopisja oz. 4.575 vpisi.

        - aplikacija za hrambo Archivematica:
            - priprava gradiva iz osebnega arhiva dr. Danila Türka za uvoz v sistem Archivematica,
            - priprava gradiva organizaciji ŠKUC in TransAkcija za uvoz v sistem Archivematica.
- Promoviranje in diseminiranje:
    - Objava monografij, zbornikov, serijskih publikacij (člankov), rokopisov, študij.
    - Elektronske publikacije, elektronske znanstvene izdaje in spletne razstave:
        - TEI kodiranje elektronskih izdaj knjižne produkcije Založbe INZ: 6 enot.

DARIAH-SI:

- DARIAH-SI, ki predstavlja vsebine v povezavi z razvojem in uporabo praks in orodij iz sveta digitalne humanistike.
- SI-DIH, repozitorij slovenske digitalne humanistike, ki omogoča boljšo umestitev projektov slovenske digitalne humanistike pod okriljem DARIAH ESFRI.
- Priprava repozitorija Šole in imperialne, nacionalne in transnacionalne identifikacije: Habsburška monarhija, Jugoslavija in Slovenija.

Strokovna pomoč in izobraževanje:

- svetovanje s področja avtorsko-pravne zakonodaje,
- skeniranje in obdelava gradiv,
- tehnično opismenjevanje,
- izobraževanje.

IP je s svojimi sistemi nudil bogato in pestro vsebinsko, analitično in informacijsko podporo ne le izvajalcem RP in projektov v matični ustanovi, temveč je zaradi široko zasnovanega koncepta in sodelovanja, zajema in obdelave velike količine gradiv ter enostavnega, hitrega, prostega in odprtega dostopa do njih v enaki meri nudil podporo tudi večini ostalih programskih skupin s področij humanistike in družboslovja.

5.Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim projektom[5]

SLO

Ciljna skupina uporabnikov RI so raziskovalci s področja humanistike, umetnosti in družboslovja. Podporo je tako nudila:

- Članom raziskovalnih projektov INZ:
    - **DARIAH SIstory:** portal Zgodovina Slovenije – SIstory:
        - številna in raznovrstna digitalizirana gradiva in digitalne vsebine,
        - promocija in diseminacija raziskovalnih rezultatov,
        - Zgodovinarski indeks citiranosti: s podatki nacionalne zgodovinopisne produkcije do leta 2019.
    - **DARIAH-SI**:
        - slovensko-angleški portal DARIAH-SI: dostop do informacij o razvoju ter uporabi praks in orodij v svetu digitalne humanistike;
        - spletišče SI-DIH: dostop do informacij o vsebinah s področja humanistike.
    - Strokovna in tehnična pomoč:
        - svetovanje s področja avtorsko-pravne zakonodaje,
        - skeniranje in obdelava gradiv,
        - tehnično opismenjevanje.
- Članom ostalih raziskovalnih projektov s področja humanistike in družboslovja:
    - IP je z vsemi sistemi nudil podporo tudi ostalim projektnim skupinam, ki se ukvarjajo z zgodovino Slovenije in Slovencev, predvsem:
        - Postimperialne tranzicije in transformacije iz lokalne perspektive: slovenska mejna območja med dvojno monarhijo in nacionalnimi državami (1918–1923): priprava spletne nastavitve za vzpostavitev spletne strani za projekt,
        - Šole in imperialne, nacionalne in transnacionalne identifikacije: Habsburška monarhija, Jugoslavija in Slovenija: postavitev testne spletne strani projekta,
        - Ustvarjanje, vzdrževanje in ponovna uporaba meja: mejne komisije kot ključ za razumevanje sodobnih meja (CREMARE): postavitev spletne strani projekta.

6.Realizirana podpora infrastrukturnega programa razvojnim programom in projektom[6]

SLO

Model dobre prakse na področju nacionalne digitalne humanistike predstavljajo spletni sistemi, s katerimi je RI tudi v letu 2020 razvojnim programom in projektom, ki se ukvarjajo z informacijskimi tehnologijami, nudila podporo v obliki raznovrstnih podatkov in raznolikih vsebin, primernih za uporabo v raziskovalnem in širšem okolju (odprte licence), spletnih storitev in programov (možnost dostopa do orodij in programov na platformah GitHub in GitLab) ter opismenjevanja za digitalno humanistiko.

Spletni sistemi so izkazovali znanstveno, izobraževalno, razvojno, spominsko in združevalno vrednost:

- Projekt Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles, Slovenija predstavlja osnovo za vzpostavitev semantičnega spleta oziroma vzpostavitev možnosti t. i. rudarjenja po besedilnih korpusih. To gradivo bo nepogrešljiv vir za raziskovalce iz različnih področij, zgodovine, sociologije, politologije, komunikologije, jezikoslovja, psihologije pri raziskovanju parlamentarne zgodovine.
- Projekt Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931 temelji na novem razumevanju raziskovanja (podatki, orodja in standardi) in rezultira v izgradnji moderne longitudinalne baze, osnovane na semantičnih pristopih in paradigmi odprtih podatkov, ki ne nudi le izhodišča za raziskovanje gospodarskih in socialnih strukturnih sprememb ter različnih demografskih režimov, temveč tudi za sestavljanje življenjskih zgodb posameznikov, družin, rodbin. Zgodovinarjem, demografom, sociologom idr. bo omogočila odpiranje novih raziskovalnih pristopov pri proučevanju pojavov urbanizacije, rodnostnega obnašanja, poklicnega udejstvovanja, migracij itd.
- Zgodovinarski indeks citiranosti (ZIC) / Slovenski indeks citiranosti - Zgodovinopisje: sistem je implementacija podatkovnih baz in orodij, ki bo v primeru aktiviranja procesiral podatke iz publikacij s področja zgodovinopisja, narejen pa je tako, da omogoča tudi izgradnjo (ostalih) področnih indeksov citiranosti.
- Sklop DH – Digitalna humanistika, v katerem so dostopne prosto- in odprto dostopne XML sheme in ostala tehnična dokumentacija, bo nudil vpogled v delo IP oziroma možnosti uporabe in nadgradnje posameznih modulov in vsebin.
- Redna objava programskih kod novo razvitih orodij, akademskih programov in označenih kvalitativnih podatkov v spletnem gostiteljskem servisu za Git repozitorije GitHub, kjer so na voljo javnosti pod odprtokodno licenco. Dostopno v okviru sledečih GitHub organizacij:
  - SIstory, https://github.com/SIstory,
  - DARIAH-SI, https://github.com/DARIAH-SI,
  - SI-DIH, https://github.com/sidih.
- Objava dokumentacije s področja dela infrastrukturnega programa INZ.
- Možnost uporabe in nadgradnje raznih pripomočkov, ki jih bo v sklopu redne dejavnosti izdelal infrastrukturni progam INZ (kodirani repertoriji idr.)

7. Realizirana podpora infrastrukturnega programa državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe[7]

SLO

Podpora infrastrukturnega programa INZ državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe je bila v letu 2020 sledeča:

- Baza o vojaških žrtvah 1. svetovne vojne na Slovenskem: Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Direktoratu za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pri detektiranju smrtnih žrtve med slovenskimi vojaki v prvi svetovni vojni ter pridobivanju dodatnih podatkov o žrtvah, ki so pokopane v Sloveniji,
- Baza podatkov Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej: dostopnost teh podatkov na spletu organom javne uprave pomaga pri izvajanju:
  - Teorija:
    - Zakon o žrtvah vojnega nasilja,
    - Zakon o popravi krivic,
    - Zakon o dopolnitvah Zakona o matičnih knjigah iz leta 1995, torej pri vodenju postopkov ugotovitve in naknadnega vpisa smrti v matično knjigo umrlih.
  - Praksa: izdelava analiz in izpisov/seznamov za zainteresirano strokovno javnost:
    - izpis žrtev 2. svetovne vojne do 13. maja 1941 kot podlaga za pripravo mnenja glede primernosti 13. maja kot prazničnega dne (september 2020),
    - izpis podatkov o žrtvah v Dražgošah januarja 1942 za ureditev napisov oseb, pokopanih v kostnici v Dražgošah (september 2020),
    - izdelava analize žrtev 2. svetovne vojne za MNZS ob prenovitvi dela stalne razstave o žrtvah od maja 1940 do januarja 1946 (oktober 2020),

  - izdelava analize o žrtvah med ženskami in mladoletnimi osebami, ki jih je med vojno in po njej povzročila partizanska stran, okupatorji in protipartizanska stran (november 2020),
  - preverjanje seznama žrtev 2. svetovne vojne občine Destrnik pred postavitvijo obeležja žrtev 1. in 2. svetovne vojne (oktober 2020),
  - sodelovanje z *ZDCIVS* ob praznovanju 50. obletnice društva v obliki priprave prispevka z naslovom Žrtve 2. svetovne vojne in neposredno po njej na območju RS s posebnim ozirom na žrtve med civilnim prebivalstvom, v: Naše vezi, št. 83 (jun. 2020), str. 5−9,
- Popis judovskega premoženja brez dedičev v Sloveniji je v pomoč Ministrstvu za pravosodje.
- Zgodovinarski indeks citiranosti/Slovenski indeks citiranosti - Zgodovinopisje: zajema popis citatov iz slovenskih zgodovinskih monografij, časopisov in revij. Iskalnik omogoča pregled zgodovinopisne znanstvene produkcije in osnovno seznanitev z vsebino citiranih del iskalcem informacij (financerju) o slovenskem zgodovinopisju.
- Sodelovanje z institucijami, ki ne sodijo v delokrog Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, mdr. Narodnim muzejem Slovenije:
  - digitalizacija gradiv (Rdeči prapor in Slovenski trgovski vestnik),
  - prilagajanje nacionalne dediščine novim medijem, splošno priznani tehnološki platformi in najnovejšim standardom, mdr. tudi omogočiti trajnejši zapis gradiva,
  - vzdrževanje, zaščita in dolgoročna hramba e-gradiv po najmodernejših standardih.
- Strokovno-tehnično pomočjo partnerjem iz delokroga DARIAH-SI (institucije s področja znanosti, kulture in izobraževanja), mdr. v projektu Slovenija30let (Muzej novejše zgodovine Slovenije in Arhiv Republike Slovenije):
  - strokovna vprašanja (avtorsko pravo v digitalni dobi),
  - tehnični vidiki (tehnično opismenjevanje),
  - raziskovalne metode digitalne humanistike.
- Sodelovanjem z organi vladnih služb pri diseminacije novih smernic in politik.

8.Pomen vsebine infrastrukturnega programa za raziskovalno dejavnost in druge uporabnike z vidika ekonomičnosti in tehnološke sodobnosti[8]

SLO

V 2020 je bil pomen vsebine infrastrukturnega programa usmerjen na:
- raziskovalce/uporabnike:
  - hiter, enostaven, brezplačen dostop do raznovrstnega prosto in odprto dostopnega verificiranega digitalnega ter digitaliziranega gradiva, opremljenega s Creative Commons licencami,
  - ustvarjanje, obstoj, (ponovna) uporaba in dolgoročna hrambi (novih) kompleksno strukturiranih digitalnih podatkov, potrebnih za (digitalno) raziskovalno delo,
- partnerje:
  - manjša obremenitev analognega gradiva,
  - modulacija digitaliziranega gradiva,
  - tehnična adaptacija,
  - vzdrževanje,
  - dolgoročna hramba,
- razvijalce odprtokodnih programov:
  - zaradi ekonomizacije proračunskih sredstev bodo vse programske kode novih orodij, razvitih v okviru IP INZ, na voljo za nadaljnjo uporabo/nadgradnjo/adaptacijo pod odprtokodno licenco v sistemu GitHub.

Ekonomičnost in tehnološka sodobnost sistemov:
- redno ažurirane slovenske zgodovinopisne znanstvene in strokovne publikacije ter digitalizirane arhivske zbirke, korpusi tiskanih virov idr., po katerih bo omogočeno enostavno in hitro iskanje podatkov, kar bo pomenilo večjo ekonomičnost v primerjavi z uporabo analognega gradiva,
- redno dopolnjevana baza Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. svetovno vojno in neposredno po njej, ki ne bo služila zgolj kot vir za znanstveno delo, saj so podatki, zajeti v njej, predmet številnih poizvedb upravnih organov. Njihova dostopnost na spletu bo državnim in občinskim upravnim organom nudila možnost lažjega, cenejšega in hitrejšega preverjanja oz. poizvedovanja za potrebe upravnih postopkov,
- redno dopolnjevana baze podatkov o vojaških žrtvah 1. svetovne vojne na Slovenskem, ki bo v pomoč pri delu tako raziskovalcem s področja vojaške zgodovine, kot tudi Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Direktoratu za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja ter Ministrstvu

za obrambo pri lažjem, hitrejšem in cenejšem pridobivanju podatkov o vojaških žrtvah s področja RS,
- redno dopolnjevan modul Popisi prebivalstva Slovenije 1830-1931, ki je osnova za izgradnjo moderne longitudinalne baze, temelječe na semantičnih pristopih in paradigmi odprtih podatkov,
- sklop DH (Digitalna humanistika), ažuriran z metapodatkovnimi shemami in odprtokodni programi iz okvira delovanja IP, ki se navezuje na
- dostopnost vsebin, podatkov in informacij s področij digitalne humanistike.

Prednosti sistemov:
- zanesljivost: dolgoročno financiranje, dolgotrajno arhiviranje, unikatni identifikatorji, sledljivost,
- verodostojnost: verificirane vsebine,
- enostavnost: uporaba preverjenih tehnologij,
- poznavanje: uporaba tehnologij, ki jih sami dobro poznamo in z njimi samostojno upravljamo,
- prilagodljivost: nadgrajevanje obstoječih tehnologij v skladu z novimi znanji in spoznavanji,
- odprta koda in odprt dostop: prevzemanje obstoječih tehnoloških rešitev in preko odprtega dostopa,
- ponovna uporaba raziskovalnih podatkov: večnamenskost razvoja vsebinskih sklopov.

Interakcija z uporabniki:
- upoštevanje prošenj in sugestij uporabnikov glede spletne objave gradiv,
- obveščanje posameznikov in skupin uporabnikov o novostih na spletnih sistemih,
- individualno svetovanje/izobraževanje in skupinske delavnice.

9. Seznam raziskovalne in infrastrukturne opreme ter druge infrastrukture s stopnjo izkoriščenosti zmogljivosti[9]

☑ Seznam opreme v prilogi

10. Opis tehnološke zahtevnosti infrastrukturne dejavnosti in prispevka k izkoriščenosti raziskovalne in informacijske opreme ter infrastrukture RO[10]

SLO

Tehnološko zahtevnost izkazujejo:
- Center za raziskovalno opremo:
  - vzdrževanje starejše strojne opreme: 4 strežniki (32 procesorskih jeder, 176 GB RAM, 117 TB diskovnih polj v Raid 6 polju);
  - vzdrževanje nove strojne opreme projekta »Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora – RI-SI – DARIAH«, ki ga sofinancira RS, MIZŠ in EU iz Evropskega sklada za regionalni razvoj:
    - 3 dvo-procesorski strežniki namenjenih povečanju procesorske, spominske in diskovne zmogljivosti obstoječe strojne opreme (192 procesorskih jeder, 768 GB RAM, 360 TB diskovnih kapacitet);
    - nakup in vzdrževanje novega strežnika za priklop JBOD (64 procesorskih jeder, 256 GB RAM, 120 TB diskovnega polja);
    - nakup in priklop 256 TB JBOD diskovnega polja
  - vzpostavitev SLURM gruče strežnikov;
  - vzdrževanje 20 virtualnih strežnikov;
- Center za digitalizacijo:
  - interno: 43.000 strani gradiv (PDF, JPG) in 2 ur avdio dokumentarnega gradiva v (3 MPG4 datoteke).
- Center za kvantitativne podatke: zbiranje, vnašanje v relacijske baze in urejanje kvantitativnih podatkov:
  - Historični popisi prebivalstva Slovenije: prepisovanje v orodju za transkribiranje historičnih demografskih podatkov.
  - Vojaške žrtve 1. sv. vojne na Slovenskem: iskanje in združevanje dvojnikov in dopolnjevanje podatkov.
  - Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju RS med 2. sv. vojno in neposredno po njej: pomožna HTML in JS spletna aplikacija za analizo tabelarnih podatkov: pretvorba v TEI, pretvorba v spletno aplikacijo z iskalnikom, danamičnimi tabelami in Saxon-JS izpisi podakov.
  - Zgodovinarski indeks citiranosti: vpis 4.575 citatov (13 spremenljivk) iz 151 enot literature.
- Center za kvalitativne podatke: zajem, obdelava in označevanje kvalitativnih podatkov:
  - Sejni zapisi izvršnih in zakonodajnih teles: izdelava slovenskega dela Multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint 1.0: 414 datotek, 75.122 govorov, dobrih 20 milijonov besed.
  - Krajevni repertoriji: kodiranje v XML format.

- Center za digitalne izdaje:
  - Izdelava XSLT stilov za pretvorbo TEI dok. v HTML statične spletne strani na način, da omogočijo izdelavo samostoječih spletnih strani;
  - dopolnjevanje standardne XSLT pretvorbe konzorcija TEI iz dok. TEI v format ePub
  - objava na spletu (z ZRC SAZU):
    - Foglarjeva pesmarica;
    - The Letters of Count Ignaz Maria von Attems-Heiligenkreuz to his father;
    - Dramska dejavnost Ljubljanskega kolegija Družbe Jezusove (1596–1773);
    - Zbirka e-MAMS:
      - Sonate a tre;
      - Simfonije za dve violini in bas.
  - izdaja spletnih razstav Okupacijske meje (z Odd. za zgod. FF UL);
  - izgradnja digitalne knjižnice TEI publikacij SI-IUS (s PF UL, Institutom »Jožef Stefan« in ZRC-SAZU).
- Center za digitalno hrambo in dostop:
  - trajnostna hramba raziskovalnih podatkov in digitalizirane kulturne dediščine: vzdrževanje sistema za dolgotrajno hrambo Archivematica;
  - standardizacija: urejanje avtorskopravnih vidikov, metapodatkovna (MP) inventarizacija (DC, METS, MODS, LIDO, TEI Header);
  - digitalna knjižnica portala SIstory: vnos 2.754 digitalnih objektov, MP inventarizacija (30.000 MP vpisov);
  - repozitorij SI-DIH: vzdrževanje beta verzije si4 repozitorija za namene digitalne humanistike (DH): 6 zbirk, 98 intelektualnih entitet, 2.531 datotek;
  - aplikacija za upravljanje Git repozitorijev GitLab (Digitalno humanistične raziskave v Sloveniji dihur.si): 13 skupin, 44 Git repozitorijev;
  - GitHub repozitoriji:
    - https://github.com/SIstory : 29 repozitorijev;
    - https://github.com/sidih : 9 repozitorijev;
    - https://github.com/DARIAH-SI : 11 repozitorijev.
  - Open Journal System: vzdrževanje in nadgradnja odprtokodnega sistema za tri znanstvene revije z odprtim dostopom: Prispevki za novejšo zgodovino, Zgodovinski časopis in Kronika.

Osnovni podatki:

- Portal Zgodovina Slovenije – SIstory (3.0):
  - Strežnik: Linux Ubuntu, Apache server. Programski jeziki: PHP, Python, JavaScript (Ajax). Baza podatkov: MySQL. Orodja: Zend Framework. Iskalnik: ElasticSearch. Protokol za izmenjavo: OAI-PMH. MP standard: aplikacijski profil DC. OAIS standard hrambe.
  - Programsko-tehnološka zasnova: princip odzivnega oblikovanja spletnih strani (responsive web design), HTML5 z novimi semantičnimi elementi, Handle unikatni identifikator, ki vključuje mdr. tudi preusmeritev starega SIstory URN na novi identifikator (Resolver), dostopnost MP za iskalnike in spletne servise in vključitev: MP v HTML5 na podlagi RDFa, aplikacijski programski vmesnik (API), podatkovnega modela Schema.org in DC, osnovnih FB MP; optimizacija spletne strani, objava programskih kod novo razvitih orodij v sistemu GitHub in GitLab, kjer so na voljo pod odprtokodno licenco.
  - Vzdrževanje sistema: pregledovanje spletnega mesta za zagotavljanje delovanja vseh funkcionalnosti, preverjanje in optimiziranje relacijske podatkovne baze, skrb za delovanje indeksiranja podatkov za optimalno delovanje iskalnika, skrb za virtualno gostovanje strežnika za redundanco oz. za dnevni backup podatkov, vzdrževanje in adaptacija aplikativnega požarnega zidu.
- Repozitorij SI-DIH: selitev digitalnih izdaj v SI-DIH repozitorij ter dodajanje raziskovalnih podatkov,
- Nadgradnja eXist-db baze za XML dokumente in programsko okolje za teiPublisher aplikacije s področja DH.
- Vzdrževanje repozitorija *Preprosta raziskovalna infrastruktura za kompleksne raziskovalne podatke v humanistiki - si4 (Simple research Infrastructure FOR complex research data in digital humanities).*
- Portal DARIAH-SI: platforma WordPress (na strežniku ZRC SAZU).

Izkoriščenost opreme: zaradi tvornega sodelovanja z raziskovalnima programoma INZ in ustanov s področja zgodovinopisja je bila raziskovalno-informacijska oprema izkoriščena v največji možni meri.

11. Pomen za podporo sodelovanju z uporabniki in infrastrukturnimi omrežji v Republiki Sloveniji[11]

SLO

RI je ciljni skupini uporabnikov in nacionalnim partnerskim infrastrukturam v letu 2020 podporo nudila s svojimi sistemi in znanji, ki so se manifestirali na naslednjih nivojih:

- Akademska dejavnost:
  - predstavitve internih projektov,
  - iskanje tehnoloških rešitev znanstvenega komuniciranja in širjenje ideje o javnem dostopu (Open Journal System).
  - ažuriranje baze Zgodovinarski indeks citiranosti, ki omogoča preverljivost oz. odmevnost raziskovalnega dela s področja zgodovinopisja / humanistike.
- Vsebina / gradiva:
  - odprt, prost, trajen in stabilen dostop do digitaliziranih in digitalnih gradiv ter raziskovalnih podatkov, podatkov o slovenskih humanističnih vsebinah,
  - digitalizacija gradiv, ki je bila izveden v sodelovanju z uporabniki (raziskovalci in ustanovami, npr. Filozofska fakulteta, Narodni muzej Slovenije itd.) po merilih frekventnosti in relevantnosti za potrebe raziskovalnega dela, promocije znanstvenega dela in dosežkov, popularizacije ter diseminacije raziskovalnega dela ter raziskovalcev brez krajevnih omejitev in finančnih stroškov,
  - digitalizacija in dostop do gradiv, ki so del informacij javnega značaja (projekti z infrastrukturami, ki nimajo (dovolj zmogljive) lastne tehnične podpore) in so nujno potrebna za raziskovalno dejavnost.
- Izobraževalno-pedagoška dejavnost:
  - sodelovanje s profesorji in študenti, npr.:
    - uporaba in analiza podatkovne baze Popisi prebivalstva Slovenije z oddelkom za zgodovino FF UL,
    - izvedba vsakoletne delovne prakse osnovnega opismenjevanja na področju digitalne humanistike (160 ur) s študentko zgodovine (UP FHŠ) v okviru njenih študijsko-programskih obveznosti.
- SI-IUS: označevanje TEI publikacij slovenskega pravnega izročila:
  - Slovenski pravnik 1920,
  - Kazensko pravni red - ZKP1890,
  - Državni osnovni zakoni – UstVol,
  - Civilnopravdni Zakonik 1 in 2.
- Odprta znanost: promoviranje odprto dostopnih storitev DARIAH-SI na mednarodni konferenci Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika / Language Technologies and Digital Humanities / JTDH (24. in 25. 9. 2020).
- Civilnodružbene formacije: zagotavljanje nevladnim ustanovam, društvom, iniciativami brezplačno infrastrukturno podporo (trajno hrambo in produkcijo digitaliziranega in digitalnega arhivskega gradiva).
- Kulturna dediščina: prilagajanje znanstvene in kulturne dediščine novim tehnologijam in standardom oziroma njihova modulacija za znanstvene namene ter spremljanje in usklajevanje potreb in interesov slovenske digitalne humanistične skupnosti (sodelovanje z IP ZRC SAZU),
- Tehnični vidiki:
  - razvijanje novih programskih orodij oziroma možnosti prilagoditve obstoječi sistemov glede na specifične zahteve.

12. Pomen za podporo sodelovanju pri mednarodnih infrastrukturnih projektih[12]

SLO

DARIAH-SI je v letu 2020 razvijala, vzdrževala in upravljala infrastrukturo, ki predstavlja osnovno podporo raziskovalnim praksam, utemeljenim na digitalni tehnologiji. Raziskave na področju umetnosti in humanistike je povezovala z modernimi tehnologijami in tehnološkim napredkom v smeri realizacije sledečih strateških usmeritev:

- Oblikovanje ter vodenje dejavnosti in storitev v okviru humanistične raziskovalne skupnosti.
- Učinkovita vključitev virov, orodij in storitev, ki imajo širšo podporo v obstoječi raziskovalni dejavnosti, v nadaljnji razvoj infrastruktur na nacionalni in globalni ravni.
- Učinkovita promocija digitalnih metod v humanističnih raziskavah za dosego trajnostnega razvoja digitalne humanistike.
- Zagotovitev celovitega dostopa do podatkov ter storitev odprto in prosto dostopne infrastrukture.
- Vzpostavljanje zaupanja vredne infrastrukture, ki vključuje partnerje, podatke, storitve in postopke.

Pregled realiziranih aktivnosti:

- Razvojna politika:
  - načrtovanje vzpostavitve dolgoročne vzdržnosti raziskovalnih infrastruktur,
  - koordiniranje interaktivne baze študijskih programov in predmetnikov v digitalni humanistiki (DH Course Registry),
  - sodelovanje v delovni skupini Ethics and Legality in the Digital Arts and Humanities (ELDAG),
  - sodelovanje v delovni skupini Benefits of DARIAH,
  - sodelovanje v delovni skupini Digital Methods and Practices Observatory (DIMPO).
- Aktivno sodelovanje v:
  - NCC: strategija in smernice:
    - Strategic Days: znanstvena politika in umestitev DARIAH-EU v prostor mednarodnih raziskovalnih infrastruktur (januar 2020),
    - Key Performance Indicators: priprava primernih ključnih kazalnikov uspešnosti (februar in marec 2020).
  - NCC: kadrovske in finančne zadeve (december 2020):
    - izvolitev vodstva,
    - vnos stvarnih vložkov (in-kind).
  - GA: sodelovanje na virtualni izvedbi generalne skupščine.
- Vsebinsko-tehnološka dejavnost:
  - Programsko in vsebinsko nadgrajevanje sistemov, ki so raziskovalcem nudili številne vsebine:
    - portal Zgodovina Slovenije – SIstory, ki vključuje digitalno knjižnico in repozitorij digitalnih objektov (45.000), večinoma s področja kulturne in znanstvene dediščine ter različne baze podatkov in orodje za transkribiranje historičnih demografskih podatkov,
    - repozitorij SI-DIH, vzpostavljen zaradi vedno bolj specifičnih potreb raziskovalcev in raziskovalnih skupin s področja digitalne humanistike po digitalnih izdajah, ki bi bile čim bolj prilagojene raziskovalnim potrebam njihovega projekta,
    - portal DARIAH-SI za potrebe diseminacije znanj v digitalni humanistiki,
    - repozitorija GitLab za skupinski razvoj programske opreme ter ročno in polavtomatsko označena besedila, večinoma v skladu s smernicami TEI.
  - Zagotavljanje založniške elektronske arhitekture (Open Journal System, Open Monograph Pres): pomoč znanstvenim založbam pri vzpostavljanju odprtega dostopa do znanstvenih revij (skupaj 19) in 400 znanstvenih monografij.
- Prenašanje evropskih dobrih praks v nacionalni prostor:
  - izmenjava izkušenj in mnenj s priznanimi evropskimi raziskovalci,
  - oblikovanje nacionalne razvojne politike,
  - usmerjanje raziskovalcev k uporabi novih tehnologij ter izkoriščanju možnosti, ki jih te ponujajo.
- Promocija digitalne humanistike in zgodovinopisja ter digitalnega analitičnega raziskovanja:
  - organizacija (sodelovanje v programskem in organizacijskem odboru) in udeležba na mednarodni znanstveni konferenci Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika / Language Technologies and Digital Humanities / JTDH (24. in 25. 9. 2020):
    - Katja Meden and Ana Cvek, “Nadgradnja Zgodovinarskega indeksa citiranosti,” in Proceedings of the Conference on Language Technologies & Digital Humanities, edited by Darja Fišer and Tomaž Erjavec (Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2020), 42–47.
    - Andrej Pančur, Neja Blaj Hribar, Mihael Ojsteršek, and Mojca Šorn, “Projekt Vojaške žrtve prve svetovne vojne na Slovenskem,” in Proceedings of the Conference on Language Technologies & Digital Humanities, edited by Darja Fišer and Tomaž Erjavec (Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2020), 136–40,
  - usposabljanje / izobraževanje,
  - znanstveni in strokovni članki,
  - poročila.

13. Obrazložitev spremembe sestave infrastrukturne skupine v letu 2020[13]

SLO

Zaradi prenehanja delovnega razmerja strokovnega sodelavca in pridobitve novih projektov, na katere so bili

premeščeni člani infrastrukturne skupine, so se v drugi polovici leta 2020 sprostile kapacitete raziskovalnih ur. Zato smo v infrastrukturno skupino vključili tri dodatne tehnike. Njihova vključitev je bila potrebna zaradi opravljanja del in nalog v okviru infrastrukturnega programa kot centra za digitalizacijo, centra za kvantitativne podatke in centra za digitalno hrambo in dostop.

14. Predstavitev infrastrukturnega programa na spletu (navedite naslov spletnega mesta)

https://www.inz.si/sl/Raziskovalna-infrastruktura/

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:
- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v papirnati obliki;
- so z vsebino poročila seznanjeni in se strinjajo vsi izvajalci infrastrukturnega programa.

☑ **potrjujemo zgoraj navedene izjave**

Podpisi:

zastopnik oz. pooblaščena oseba JRO in/ali RO s koncesijo:	in	*vodja infrastrukturnega programa:*
		Andrej Pančur

ŽIG

Datum: 30.4.2021

Oznaka prijave: ARRS-RI-IP-VP-2021/43

---

[1] Izraz vodja programa je zapisan v moški slovnični obliki in je uporaben kot nevtralen za ženske in moške. Izpolni vodja infrastrukturnega programa, v primeru Univerze vodja na članici Univerze. Nazaj

[2] Izpolnite, tudi v primeru, če ima vaša raziskovalna organizacija samo 1 organizacijsko enoto. Nazaj

[3] O rezultatih in doseženih ciljih v letu 2020 je potrebno poročati skladno s pričakovanimi rezultati in cilji, ki ste jih navedli v prijavni dokumentaciji. Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[4] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[5] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[6] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[7] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[8] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[9] Priložite obrazec: RAZISKOVALNA IN INFRASTRUKTURNA OPREMA TER DRUGA INFRASTRUKTURA Nazaj

[10] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[11] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[12] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj

[13] Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. Nazaj>

Obrazec: ARRS-RI-IP-VP/2021 v1.00